

TISKOVÁ ZPRÁVA

Centrum pro výzkum veřejného mínění
Sociologický ústav AV ČR
V Holešovičkách 41, Praha 8
Tel./fax: 286 840 129, 130
E-mail: cervenka@soc.cas.cz

Občané a informace o EU

Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost 2002</i>
Otázky:	<i>PM.30, PM.31, PM.32, PM.33</i>
Termín terénního šetření:	<i>17. – 24. 10. 2002</i>
Počet respondentů:	<i>1017</i>
Reprezentativita:	<i>obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Výběr respondentů:	<i>kvótní výběr</i>
Zveřejněno dne:	<i>14. listopadu 2002</i>
Kód tiskové informace:	<i>PM.21114b</i>
Zpracoval:	<i>Jan Červenka</i>

V rámci bloku otázek vztahujících se k Evropské unii se část z nich věnovala i problematice informací o EU. Z šetření uskutečněných v minulosti víme, že zcela dominujícím zdrojem informací o EU pro naše občany jsou obecně sdělovací prostředky, zejména pak televize a tisk, zatímco jiné potenciální zdroje (školení a přednášky, odborné publikace, Internet, telefonní informační linka, státní správa nebo osobní kontakty, vlastní přímá zkušenost aj.) tvoří hlavní pramen informací jen výjimečně, přičemž jejich význam vzrůstá až tehdy, kdy lidé sami aktivně hledají nějaké konkrétní informace. Z dřívějších výzkumů rovněž víme, že občané mají největší zájem o informace sociálněekonomického charakteru, které se bezprostředně týkají buď jich samotných, ať už jde o různé aspekty životní úrovně (mzdy, důchody, ceny), o možnost práce v zahraničí apod., nebo obecně České republiky (dopady na ekonomiku, podniky, zemědělce a nezaměstnanost, finanční náklady spojené se vstupem do EU apod.). V aktuálním výzkumu jsme se proto zaměřili na zájem o informace, na jejich četnost a srozumitelnost a také na to, kdo by měl podle mínění lidí především seznamovat občany s problematikou začleňování ČR do EU.

V úvodu jsme se všem respondentům položili otázku, zda se zajímají o vstup ČR do EU.¹

¹ Otázka: „Zajímáte se o vstup České republiky do Evropské unie?“

Tabulka 1 – **O vstup ČR do EU se zajímá...**

	11/2001	10/2002
velmi	15	19
částečně	42	46
málo	32	26
vůbec ne	11	9

procenta ve sloupcích, velikost náhodné statistické chyby činí ± 3 procentní body

Výsledky zachycené v tabulce 1 ukazují, že „velmi“ nebo alespoň „částečně“ se o vstup ČR do EU zajímá 65 % občanů. V porovnání s loňským listopadem, kdy jsme respondentům položili stejnou otázku, se zájem o proces vstupu ČR do EU zřetelně zvýšil, protože tehdy silný nebo alespoň částečný zájem deklarovalo o 8 procentních bodů méně respondentů než v současnosti.

Vyšší zájem o vstup ČR do EU přitom deklarují muži, dotázaní s vyšším vzděláním, vyšší odborní nebo řídicí pracovníci, podnikatelé, respondenti s dobrou životní úrovní, stoupenci ODS či US-DEU a dotázaní, kteří jsou rozhodnuti v případném referendu o členství ČR v EU hlasovat pro členství. Naopak relativně menší zájem o vstup ČR do EU jsme kromě jiného zaznamenali u mladých lidí ve věku 15 až 19 let, studentů, důchodců, nezaměstnaných, příznivců KSČM, dotázaných, kteří nepreferují žádnou politickou stranu, a respondentů, kteří nejsou rozhodnuti, zda a jak by hlasovali v referendu o členství ČR v EU, případně kteří uvádějí, že se takového referenda nezúčastní.

Následně byla všem dotázaným položena otázka: **„Myslíte si, že máte o tomto procesu dost informací?“**

Tabulka 2 – **Dostatek informací o procesu vstupu ČR do EU**

	11/2001	10/2002	Zajímá se o vstup ČR do EU			
			velmi	částečně	málo	vůbec ne
rozhodně ano	3	4	14	2	0	1
spíše ano	26	29	47	37	11	5
spíše ne	38	39	26	45	47	9
rozhodně ne	23	20	12	14	30	45
NEVÍ	10	8	1	2	12	40
<i>ANO/NE</i>	<i>29/61</i>	<i>33/59</i>	<i>61/38</i>	<i>39/59</i>	<i>11/77</i>	<i>6/54</i>

procenta ve sloupcích

Z dat uvedených v tabulce 2 plyne, že celkově ve společnosti převládá mínění, podle něhož jsou informace o procesu vstupu ČR do EU nedostačující (59 %), nad hodnocením opačným (33 %), přičemž zbytek respondentů uvedl, že neví. Tento výsledek se v podstatě příliš neliší od výsledku identického šetření z podzimu 2001. Množství informací přitom, jak rovněž ukazuje tabulka 2, jednoznačně nejpříznivěji hodnotili ti, kdo se „velmi“ zajímají o vstup ČR do EU. S klesajícím zájmem o proces

vstupu nejprve narůstá podíl kritických hlasů ohledně kvantity informací a posléze podíl těch, kdo na to nemají utvořen názor.

Sociodemografické diference pak do značné míry odpovídají rozdělení u předchozí otázky – souhlas s tím, že informací o procesu připojení je dostatek, vyjadřují častěji muži, absolventi středních škol s maturitou a vysokých škol, vyšší odborní nebo řídicí pracovníci, respondenti s dobrou životní úrovní, dotázaní preferující ODS a lidé, kteří by v referendu podpořili vstup ČR do EU. Naopak relativně řidčeji souhlas vyjadřovali respondenti se základním vzděláním, důchodci, voliči KSČM, ti, kdo nepreferují žádnou politickou stranu, a dotázaní, kteří nevědí, jestli vůbec a případně jak hlasovat v referendu o členství ČR v EU, nebo kteří jsou rozhodnutí se takového referenda nezúčastnit.

Odpovědi na otázku: **„Jsou ty informace, které máte k dispozici, pro Vás srozumitelné?“**, kterou jsme položili opět všem respondentům, zachycuje tabulka 3.

Tabulka 3 – **Srozumitelnost informací o procesu vstupu ČR do EU**

	11/2001	10/2002	Zajímá se o vstup ČR do EU			
			velmi	částečně	málo	vůbec ne
rozhodně ano	6	8	25	5	2	1
spíše ano	44	42	51	52	31	10
spíše ne	31	33	19	36	43	14
rozhodně ne	8	10	4	5	16	35
NEVÍ	11	7	1	2	8	40
ANO/NE	50/39	50/43	76/23	57/41	33/59	11/49

procenta ve sloupcích

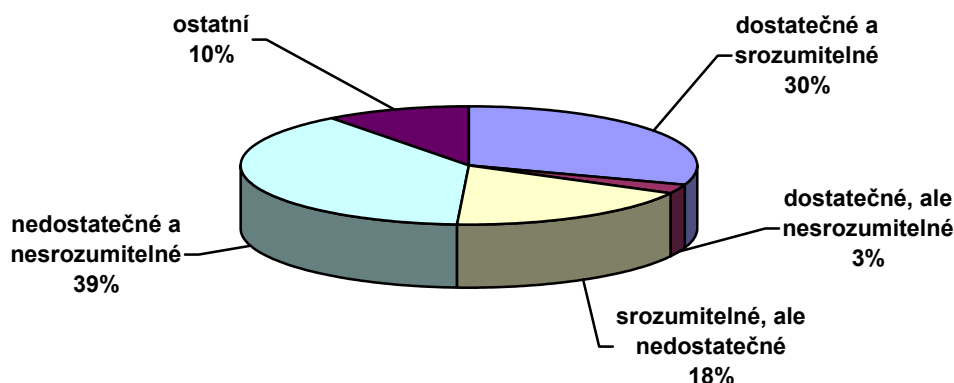
Z hlediska subjektivních výpovědí respondentů se zdá, že srozumitelnost informací je hodnocena podstatně lépe než jejich kvantita. Podíl těch, kdo informace považují za srozumitelné, s 50 % v rámci celého souboru převažuje nad podílem těch, kdo dostupné informace za srozumitelné nepovažují (43 %). Podobně jako v případě jejich dostatečnosti, také u srozumitelnosti informací se projevila analogická spojitost s deklarovaným zájmem o proces vstupu ČR do EU. S klesajícím zájmem nejprve roste podíl těch, kdo informace považují za nesrozumitelné, a posléze i podíl těch, kdo na to nemají utvořen názor.

Pokud oba faktory – dostatečnost a srozumitelnost informací o vstupu ČR do EU – spojíme (viz. graf 1), můžeme zjistit, že za „dostatečné a srozumitelné“ je považuje 30 % dotázaných, za „srozumitelné, ale nedostatečné“ 18 % a za „nedostatečné a nesrozumitelné“ 39 %. Kombinace „dostatečné, ale nesrozumitelné“ se objevovala poměrně řídce (3 %), zbývajících 10 % tvoří respondenti, kteří v některé z odpovědí nebo v obou uvedli, že nevědí.

Také u „srozumitelnosti informací“ se vyskytly sociodemografické diference analogické předchozím dvěma otázkám – souhlas s tvrzením, že dostupné informace jsou srozumitelné, vyjadřovali více muži, lidé s vyšším vzděláním, zaměstnanci v pozici vyšších odborníků nebo řídicích

pracovníků, respondenti s dobrou životní úrovní, stoupenci ODS nebo US-DEU a lidé podporující členství ČR v EU v případném referendu. Jako méně srozumitelné informace o procesu vstupu hodnotí lidé se základním vzděláním a se středním vzděláním bez maturity, důchodci, příznivci KSČM, respondenti bez preferované strany a ti, kdo nevědí, jak a zda vůbec by hlasovali v referendu o vstupu ČR do EU, nebo ti, kdo by se jej nezúčastnili.

Graf 1 – Srozumitelnost a dostatečnost informací

Jako „ostatní“ jsou v grafu uvedeny kombinace obsahující odpovědi „neví“.

Dále respondenti odpovídali na otázku: „**Kdo by měl podle Vašeho názoru seznamovat občany s problematikou začleňování ČR do EU?**“ Přitom měli z předložené nabídky subjektů vybrat tři, které jsou podle jejich názoru nejdůležitější.

Tabulka č. 4 – **Kdo by měl seznamovat občany s problematikou začleňování**

	Odpovědi		
	dotázaných občanů		poslanců a senátorů*
	2001**	2002	2000**
Média	88,3	84,2	88,0
Vláda	73,3	73,9	83,9
Poslanci a senátoři	40,2	42,7	35,8
Vědecké a vzdělávací instituce	50,1	42,0	39,1
Politické strany	28,9	30,0	41,2
Prezident	14,5	16,1	5,8
Někdo jiný	-	6,8	-
NEUVEDENO	4,7	4,3	6,2
CELKEM	300	300	300

Údaje v procentech představují podíly těch, kdo příslušný subjekt jmenovali mezi třemi, které mohli vybrat z uzavřené nabídky subjektů. Do kategorie „neuveдено“ spadají chybějící odpovědi respondentů, kteří vybrali méně než tři subjekty.

*) Data z výzkumu poslanců a senátorů uskutečněného v průběhu r. 2000. Zdroj: *Parliamentary DICE*.

***) Mezi nabízenými možnostmi nefigurovala varianta „někdo jiný“

Z údajů v tabulce č. 4 vyplývá, že podle mínění občanů by nejvíce informací o začleňování ČR do EU měly zajišťovat sdělovací prostředky (uvedly je více než čtyři pětiny dotázaných) a vláda (téměř tři čtvrtiny). Asi dvě pětiny dotázaných mezi nejdůležitější subjekty zařadily téměř shodně volené zástupce v zákonodárném sboru a vědecké a vzdělávací instituce, necelá třetina politické strany a asi šestina prezidenta republiky. 7 % respondentů

Tabulka č. 4 pak ještě nabízí zajímavé srovnání s tím, jak na podobnou otázku občané odpovídali před necelým rokem, a také, jak na tutéž podobnou otázku odpovídali poslanci a senátoři Parlamentu České republiky. Srovnání je ovšem třeba chápat do jisté míry jako orientační, protože otázka kladená v minulosti neobsahovala v nabídce pro výběr tří subjektů možnost „někdo jiný“. Nicméně je patrné, že z pohledu občanů se za rok názorové rozložení příliš nezměnilo. Pořadí i odstupy mezi jednotlivými subjekty zůstaly v podstatě zachovány, pouze u „vědeckých a vzdělávacích institucí“, které v loňském šetření zaujímaly samostatné třetí místo s tím, že je uvedla polovina respondentů, došlo ke zřetelnému poklesu dokonce nepatrně pod úroveň „poslanců a senátorů“, což ovšem mohlo být způsobeno právě oním zmiňovaným zařazením možnosti „někdo jiný“ do nabídky pro výběr bez toho, že by se výrazně změnil samostatné názory občanů.

Pokud jde o poslance a senátory, také oni nejčastěji uváděli sdělovací prostředky. Podíl těch, kdo uvedli média mezi třemi vybranými subjekty, byl přitom srovnatelný s podílem zaznamenaným v případě prostých občanů. Rovněž podobně jako občané, na druhé místo, pokud jde o četnost uvedení, zvolení zákonodárci zařadili vládu. Podíl členů parlamentu, kteří vládu jmenovali, byl ovšem poněkud vyšší, než tomu bylo mezi občany. Zřetelně častěji než občané pak poslanci a senátoři akcentovali roli politických stran, zatímco menší váhu, zejména v porovnání s plně srovnatelným výzkumem z roku 2001, dávali vědeckým a vzdělávacím institucím a také sami sobě. Nejméně často z dané nabídky subjektů zdůrazňovali roli prezidenta. V tom se opět shodli s občany, ovšem ti prezidenta jmenovali přeci jen zřetelně častěji.